

Vårdnadshavares delaktighet har ökat tryggheten på Rågsveds grundskola

På Rågsveds grundskola i Stockholm präglades kulturen av hot och våld bland eleverna. Det hade det länge varit en kamp i uppförsbacke, i ett område med svåra socioekonomiska förutsättningar, stor omsättning på elever och bristande trygghet. Men efter hårt arbete för att vända utvecklingen hyllas skolan idag för sitt arbete och har fått flera priser, bland annat Stockholms stads kvalitetsutmärkelse 2022.

Rågsveds grundskola

Rågsveds grundskola är en skola för åk F-6 och anpassad grundskola för åk F-9. Under Marko Anderots tid som rektor på skolan växte antalet elever från 160 till nuvarande cirka 300 elever. Marko Anderot har erfarenhet som biträdande rektor på flera skolor och bakgrund som lärare i matematik och NO. Sedan intervjun gjordes har Marko Anderot bytt tjänst och arbetar idag på en annan skola.

Så mötte skolan utmaningarna kring hot och våld

Ett aktivt arbete med målinriktade insatser fick tryggheten på skolan att öka betydligt. Mätningar som gjorts de senaste sex åren visar till exempel att fysiskt våld mellan elever har minskat med över 70 procent.

- Jag upplever att skolan har fått ett mycket bättre rykte och vi har bra personal som trivs. Den stora in- och utflyttningen av elever beror till stor del på att det finns många hyreslägenheter i området. Elever byter skola på grund av flytt snarare än missnöje, berättar Marko Anderot, skolans rektor sedan åtta år.

Marko Anderot tror att en viktig nyckel till förändringen var att successivt arbeta mer främjande och förebyggande med normer, värden och hur skolan hanterar konflikter som uppstår. I stället för att som tidigare ta till akuta åtgärder när något händer. Alla medarbetare fick till exempel kompetensutveckling i lågaffektivt bemötande, skolmedling och

våldsprevention och nya, bättre verktyg för att möta utmaningarna kring hot och våld.

- Vi arbetade hårt för att implementera och hålla i gemensamma arbetssätt och mål, samtidigt som skolan växte och nya medarbetare kom in. Hela tiden var elevernas trygghet i fokus, säger Marko Anderot.

Mer rörelse under skoltid blev också ett viktigt inslag, med styrda rörelseaktiviteter som gav struktur till raster och övergångar. En högre närvaro av pedagoger bidrog också till färre konflikter och betydligt mindre hot och våld.

En fungerande kommunikation med vårdnadshavare

Längs vägen blev det också tydligt att skolan behövde hitta egna lösningar för en fungerande kommunikation och samarbete med vårdnadshavare och elever. På Rågsveds grundskola har majoriteten av elevernas vårdnadshavare annan bakgrund än svensk och i modersmålsundervisningen erbjuds uppemot 40 olika språk. Uppskattningsvis har även drygt 30 procent av skolans personal annat modersmål än svenska. Det är vanligt att vårdnadshavarna lämnar över ansvaret för eleverna helt till skolan, vilket ibland kan bero på egna, tidigare erfarenheter av skolan som auktoritär.

- Det är speciella förutsättningar att ta hänsyn till. Det positiva är att vårdnadshavarna verkar känna förtroende för skolan och det gör att de sällan ifrågasätter något. Baksidan är förstås att de kanske inte ens vet om att man *får* tycka till om skolan, säger Marko Anderot.

Han upplever delaktigheten från vårdnadshavarna som relativt låg. Den skiljer sig från andra skolor han arbetat på. Det kan visa sig genom lågt deltagande vid föräldramöten och i andra formella möten. Han ser flera orsaker. Det är vanligt att föräldrar i området har extrajobb på kvällar och därför har svårt att delta i möten på kvällstid. I många familjer finns också yngre syskon som inte kan lämnas utan tillsyn, vilket kan göra det svårt för föräldrar att delta i möten på skolan kvällstid.

Fler informella forum för kontakt med vårdnadshavare

Marko Anderot uppfattar att den givna norm man ser på andra skolor, med klassföräldrar och det självklara att delta i skolans möten, kan saknas på Rågsveds grundskola. Men han ser också möjligheterna att arbeta kompensatoriskt med detta, till exempel genom att hitta fler informella forum för kontakt och fler tillfällen att bjuda in vårdnadshavare till skolan.

- Det kan vara att ordna knytkalas vid föräldramöten, vernissager kring sådant eleverna skapat, drop-in-fika vid olika tidpunkter och liknande,

då ser vi att föräldrarna kommer. Formen blir inte lika krävande och det sätts andra förväntningar. Vi kan också erbjuda fler tillfällen till kontakt och på varierade tidpunkter.

I sådana sammanhang skapas också möjligheter att hitta mer informella sätt att föra fram det formella, som att passa på att fråga om de vet hur man loggar in på skolplattformen, om de sett senaste nyhetsbrevet och liknande. På så sätt kan skolan stärka och utveckla sin kommunikation med vårdnadshavarna.

Ibland hjälper skolans personal också vårdnadshavare med myndighetskontakter och liknande som kan upplevas svårt. Marko Anderot skulle också gärna se några obligatoriska träffar för till exempel förskoleklassföräldrar.

- Det skulle innebära en möjlighet för skolan att tidigt stärka föräldrar i hur de kan skapa stöttning hemma för sina barn, vad de kan ta del av från skolan och hur de själva kan vara med och påverka. Utgångspunkten måste alltid vara att alla föräldrar vill sina barns bästa.

Klagomål och synpunkter framförs ofta muntligt

På Rågsveds grundskola är huvudmannens riktlinjer kring klagomål tydligt förankrade genom skriftliga rutiner. I rutinerna görs ingen skillnad mellan lärare och annan personal. Alla förväntas framföra ärenden till skolledningen när det finns behov. Skolans administrativa chef tar hand om ärenden som kommer in via hemsidans webbformulär och lägger fram dessa för rektor, som i sin tur tar beslut om hur ärenden tas vidare.

- Till synes formella ärenden på skolan kan i själva verket vara väldigt informella i sin karaktär, eftersom vi ser en fördel med att kunna lösa saker direkt och gärna muntligt när något händer. Då blir själva ärendehantering inte lika formell och inte heller lika nödvändig, säger Marko Anderot.

Klagomål och synpunkter som kommer in till skolan handlar oftast om något som rör elevens skolsituation, synpunkter på schemat, att något tappats bort eller gått sönder. När personalen tar emot klagomål eller synpunkter muntligt värderar de vad de får höra. Ofta kan de ge svar direkt och ärendet får då sin lösning. I vissa fall informerar eller rådfrågar personalen skolledningen. Ibland kan vårdnadshavare bli ombudda att själva ta kontakt med skolledningen. Om en vårdnadshavare hört av sig med missnöje till huvudmannen är det rektors ansvar att svara vårdnadshavaren.

Knackar gärna på rektors dörr

Skolans personal kan stödja vårdnadshavare i att skriva in klagomål på hemsidans webbformulär så att det går vidare i ärendehantering. Men många föräldrar undviker det, kanske för att de inte vet hur processen ser ut eller för att de helt enkelt är mer vana att lösa saker muntligt.

- Det märks att de tycker att det är lättare och mer naturligt att komma till skolan och prata med oss direkt och föredrar att lösa saker mellan fyra ögon, säger Marko Anderot.

I början tyckte han att det var både ovant och lite jobbigt när vårdnadshavare knackade på hans dörr i stället för att mejla eller ringa. Det hände att föräldrar satt utanför hans rum och väntade i någon timme om han var upptagen i möte. Nu har han vant sig och vet ju att det inte handlar om illvilja, snarare om en rådande norm att prata om saker öga mot öga.

Personalen trygg med skolans rutiner

Han upplever att personalen känner sig trygg med att ta emot klagomål. Visst kan vårdnadshavare ibland uppfattas hotfulla och aggressiva och en del ärenden kan vara mer utmanande. Men han ser att personalen stöttar varandra och tar stöd av skolledningen när det behövs.

- Och om det skulle gå långt, som när det ligger en långvarig konflikt bakom, kan vårdnadshavare få besöksförbud. Men det är mycket sällsynt att det händer här, säger Marko Anderot.

Det är ovanligt att vårdnadshavare inte accepterar beslut som tas av skolan. Kanske är man inte helt nöjd med en insats eller lösning, men förstår att det är korrekt och att skolan gör vad de kan eller följer skollagen.

På Rågsveds grundskola har man inte behövt sätta upp särskilda rutiner för hur och när lärare kan kontaktas av vårdnadshavare. Men Marko Anderot förstår att det kan finnas behov av tydlighet och riktlinjer för detta på skolor. Och visst händer det att en förälder använder en lärares privata telefonnummer eller hör av sig under helger, men det sker relativt sällan.

- Vi blir ju bara glada när en förälder väl tar steget att höra av sig på mejl eller telefon. Och är det helg behöver vår personal såklart inte svara.